

Nieuwsbulletin Paro N.O.

[Parodontologiepraktijken Noord- en Oost-Nederland]

Nr 31 • Mei 2021

Eindredactie: Edwin Zeubring
Mail de redacteur: edwin.zeubring@paropraktijk zwolle.nl
Vormgeving: Aat Doek BNO

In deze uitgave

- Demissionair
- Zorg(en) in Coronatijd
- De overgang van de academie naar de praktijk
- Parodontitis en multicausaliteit: een kijkje achter de schermen van de wetenschap
- Nieuwe rubriek: Rareitenkabinet
- Nieuws

> Demissionair

Eigenlijk is er al te veel over gezegd en geschreven. We willen het er het liefst niet meer over hebben en het 'C' woord verbannen, maar met de nodige zorgen over de pandemische effecten van het Coronavirus kunnen we er voorlopig niet om heen. Gelukkig behoren we tot een beroepsgroep die zijn werkzaamheden, het zij met de nodige aanpassingen, wel kan uitvoeren. Daar zijn ook onze patiënten blij mee en zeker ook bij gebaat om tandheelkundige zorgachterstand zoveel mogelijk te voorkomen. Meer daar over in het artikel van Geerten-Has Tjakkes.

Wie had het ooit kunnen bedenken dat we onze patiënten met een mondkap op verwelkomen in de praktijk. We doen met z'n allen ons best en hopen maar dat

alle maatregelen enige bijdrage hebben om uiteindelijk in symbiose met een virus te kunnen leven. Zelf vergeet ik nooit de opmerking van de hoogleraar microbiologie: "Besef dat de virussen en bacteriën er eerder waren dan de mens, dus wie heeft last van wie?" Hoe theorie verder van klinisch belang kan zijn, wordt beschreven in het derde artikel in de bulletin, waarbij Mady Ann Lie u nog verder meeneemt met een kijkje achter de schermen over de multicausaliteit van parodontitis.

Wellicht ontstaat vanuit de huidige pandemie het besef dat we als mens wel erg kwetsbaar zijn en kunnen we richtlijnen, of indien nodig meer dwingende protocollen, opstellen om meer weerbaar te worden. Het SARS-CoV-2 virus zal

echt niet het laatste 'nieuwe' virus zijn dat ons dwars kan gaan zitten. Lange tijd was ook niet duidelijk hoe de mensheid kan omgaan met parodontitis. Naast de rol van diverse bacteriën in de tandplak zijn er steeds meer aanwijzingen dat diverse andere factoren zoals stress en overbelasting parodontitis in de hand kunnen werken. Inmiddels kunnen we parodontitis goed behandelen, maar daar is wel een multidisciplinaire aanpak voor nodig, met vooral veel aanpassings-

vermogen van de mens zelf. Laten we wereldwijd starten met minder stress en minder belastende eisen aan elkaar en de planeet te stellen.

De mensheid lijkt momenteel wel demissionair. ●

EDWIN ZEUBRING

> Zorg(en) in Coronatijd

Flashback: Maart 2020.

Het was duidelijk dat het coronavirus Nederland niet over had geslagen. Het werd het lastig om mondkapmaskers te verkrijgen, met restricties voor levering vanuit de dentale depots, maar vooralsnog konden we doorwerken. Op 15 maart werd in de persconferentie de eerste lockdown aangekondigd. Wel of niet de praktijk sluiten? Vanuit de beroepsorganisaties werd geadviseerd om niet-spoedeisende mondzorg op te schorten. Aanvankelijk was onduidelijk hoelang dit zou duren. Dit betekende een onwerkelijke en onzekere tijd voor zowel werk als privé. Reorganiseren van agenda's, overleg met personeel, patiënten verplaatsen, financiën. Er werd vrij vlot samen door de mondzorgkoepels een leidraad opgesteld die aangaf onder welke voorwaarden de zorg weer veilig kon worden opgestart. Hierdoor kon na zes weken de zorg weer worden opgestart.

Nu zijn we een jaar later en kunnen we nog steeds onze werkzaamheden voortzetten. Wel met dagelijks afzeggingen doordat patiënten met klachten niet in de praktijk mogen komen. Dat is vervelend, maar het is aan de andere kant maar goed ook. Maar ook personeel met klachten valt uit. Er zijn verschillende vaccins beschikbaar en het vaccinatieprogramma loopt gestaag. De mondzorgverleners worden niet met voorrang gevaccineerd, mede omdat de mondzorgpraktijken niet als besmettingshaarden worden gezien en door het niveau van infectiepreventie worden de mondzorgverleners niet als risicogroepen beoordeeld.

En wat zijn de effecten van een jaar Corona bij patiënten? Er komen in de loop van de tijd vanuit verschillende hoeken onderzoeksresultaten naar buiten waarin wordt gevonden dat patiënten de tandarts mijden in Coronatijd, er meer wordt gesnoept en

er meer wordt geknarsd. Er is wellicht een relatie tussen Covid-complicaties en parodontitis. De daarbij verzamelde data moeten kritisch geïnterpreteerd en beoordeeld worden.

Maar wat zien we zelf, bij onze patiënten in de praktijk? Een deel van de meestal wat oudere patiënten schort de behandelings voor een tijdje op. Wat veel gehoord wordt is dat iedereen worstelt met thuiswerken (als men nog werk heeft) en dus een veranderde structuur. Het naar je werk gaan geeft ritme en dat valt voor velen weg. En zo ook veranderen gewoontes en de aandacht voor gezondheidsgedrag. Stress, sportscholen dicht, meer roken, meer snoepen, minder aandacht voor mondhygiëne. En de mensen die zelf Corona hebben door-gemaakt merken soms nog maandenlang de gevolgen, zoals vermoeidheid. Al deze

zaken zien we terug in de mond. Patiënten die juist in een strikt nazorgschema zitten, omdat ze dat vanwege hun vatbaarheid nodig hebben, vertonen achteruitgang in parodontale conditie. Er is een tijd geen zorg geweest, zorg is uitgesteld, maar ook de zelfzorg is veranderd. Dat betekent dat we alle zeilen moeten bijzetten om het oude niveau weer te behalen. En dat betekent dat doorgaan op de ingeslagen weg niet altijd voldoende is. Met een intensivering van parodontale zorg (extra zittingen, hogere frequentie) kan worden geprobeerd om weer op het oude niveau terecht te komen. Dat betekent dat we nog een tijd met de naweeën van deze pandemie te maken zullen krijgen in de praktijk. Niet alleen door het uitvallen van "slechts" een aantal weken patiëntenzorg, maar juist ook door verandering bij de patiënten zelf, direct of indirect ten gevolge van Corona. Juist nu wordt eens te meer duidelijk dat niet alleen mondhygiëne, maar ook life events, lifestyle en gezondheidsgedrag de mondgezondheid in een relatief korte tijd behoorlijk kunnen beïnvloeden. ●

GEERTEN-HAS TJAKKES

> De overgang van de academie naar de praktijk

Afgestudeerde Parodontologen 2020 v.l.n.r.:
Kirsten Buurma, Dimitrios Vasdravellis, Gerasimos Karlis, Suraya Menke, Nektarios Tsoromokos.

Tandheelkunde is een prachtig vak. Het combineert wetenschap, handigheid, creativiteit en mensen- en gedragskennis. Een tandarts in de algemene praktijk voert preventieve behandelingen uit en verder behandelingen aangaande restauraties, prothetiek, endodontologie, dento-alveolaire chirurgie, parodontologie en soms orthodontie en implantologie. Gelukkig kan hij/zij voor de behandeling van de meer complexe cases de hulp krijgen van een specialist of meerdere specialisten.

Wij: Kirsten, Gerasimos (Gerry), en Nektarios en wij zijn recent afgestudeerd als tandarts-parodontoloog aan het ACTA (Academisch Centrum voor Tandheelkunde Amsterdam). We zullen onze ervaringen met jullie delen.

De opleiding tot tandarts-parodontoloog is in meerdere landen te volgen. In Nederland is de post-initiële opleiding aan het ACTA de enige mogelijkheid. De opleiding is geaccrediteerd door de EFP (European Federation of Periodontology, de internationale beroepsvereniging). Andere post-initiële opleidingen zijn die tot tandarts-endodontoloog, tandarts-implantoloog, tandarts-gnatholoog en tandarts-pedodontoloog. Deze vijf opleidingen vallen onder "Oral Health Sciences". De opleiding tot orthodontist is in hetzelfde gebouw, het zit niet onder dezelfde paraplu van "Oral Health Sciences", maar de samenwerking is er wel. Er zijn meerdere interdisciplinaire seminars en soms wordt er een gezamenlijk behandelplan uitgevoerd.

De opleiding werkt goed samen met de opleidingen tot tandarts en mondhygiënist en net als de studenten tandheelkunde en

PARO
PRAKTIJK GRONINGEN • PARODONTOLOGIE EN IMPLANTOLOGIE

PPZ Parodontologie
Praktijk Zwolle
parodontologie & implantologie

PPT Parodontologie Praktijk Twente
Parodontologie • Implantologie

PPF PARODONTOLOGIE PRAKTIJK FRIESLAND
PARODONTOLOGIE • IMPLANTOLOGIE

PARODONTOLOGIE
PRAKTIJK EMMEN

DE PARO
DONTO
LOOG

UMCG Centrum voor Tandheelkunde en Mondzorgkunde

gelreland
parodontologie

<PPT ENSCHEDE

<DE PARODONTOLOOG
GRONINGEN

<PPT ENSCHEDE
<PPZ ZWOLLE

mondzorgkunde moet je wanneer je weer terug gaat in de studiebanken aardig wat offers leveren en ben je echt weer een student, maar het is het wel waard. Je kan daarom ook in meerdere commissies binnen het ACTA werkzaam zijn. Dat is een interessante link tussen de tandheelkunde, het onderwijs, de verschillende disciplines, maar ook zeker een interessante link met het veld buiten het ACTA. Tijdens je opleiding kan je ook al beginnen met onderzoek en promoveren na het afronden van de opleiding.

Amsterdam is een internationale stad en dat zie je ook terug in de post-initiële opleidingen. Nederlandse tandartsen worden bijna elk jaar vergezeld door andere internationale studenten en collega's. Zodoende is voertaal van de opleiding Engels, maar wordt er met de patiënten Nederlands gesproken.

Het programma is veeleisend en de studiedagen op ACTA zijn lang. Dit kan in het begin frustrerend zijn, omdat je je moet aanpassen aan een nieuw leven waarin colleges, patiëntbehandelingen, onderzoek en zelfstudie worden gecombineerd. Daarnaast zijn er momenten waarop je ingezet

wordt als begeleider voor werkgroepen en soms kleine simpele paro-chirurgie bij studenten. De opleiding is fulltime, wat inhoudt dat je ook veel minder als tandarts kan werken dan je gewend was.

Het eerste jaar bestaat uit ongeveer 40% klinische behandelingen, wat meer gericht is op diagnosestelling en initiële parodontale behandeling en uiteindelijk parodontale chirurgie. Colleges zijn voornamelijk gefocust op diagnose van parodontale en peri-implantaire aandoeningen en non-chirurgische parodontale therapie. In dit jaar begin je ook met je onderzoek. Het tweede jaar is de verdieping hiervan, er wordt gestart met implantologie in praktische zin en ook de theorie hierover wordt geïntensiveerd. Het onderzoek dient goed te lopen en soms zijn in dit jaar ook de eerste resultaten van het onderzoek te verwachten. Het tweede jaar wordt vaak als de zwaarste ervaren, omdat dit op alle vlakken vrij intensief is. Het derde jaar bestaat uit ongeveer 60%

klinische behandelingen. In dit jaar behandel je patiënten in alle facetten die de parodontologie en implantologie biedt. Ook is er een externe stagedag van één dag per week in een verwijs-praktijk voor parodontologie en implantologie. In dit jaar worden de behandelingen bij de patiënten afgerond en begint de voorbereiding op de examens. De finishlijn is in zicht! Het onderzoek en je thesis wordt afgerond.

Het examen wordt gedaan op twee opeenvolgende dagen en bestaat uit het presenteren en verdedigen van je thesis en zeven gedocumenteerde patiëntcases. De examencommissie bestaat uit de directe opleiders en een externe examiner uit het buitenland. Dit is een opleider van een andere post-initiële (EFP-geaccrediteerde) opleiding tot parodontoloog.

De meeste parodontologen in Nederland hebben vaak de opleiding zelf ook in Nederland gedaan. Wanneer je in Nederland als parodontoloog aan de slag wil, zijn er voldoende praktijken waar je kan werken.

Er is ook voldoende steun van collega's onderling en binnen de praktijk. En hoe de opleiding soms frustrerend en tijdrovend kon zijn, je wordt in de parodontologie met open armen door je collega's en verwijzers verwelkomd.

Na 3 jaar intensieve training, lange dagen op de universiteit en zelfstudie en enkele momenten van frustratie is het logisch om te vragen: was dit het allemaal waard? Dit is iets persoonlijks. Je stapt ongetwijfeld in op een ander niveau, je bent een goed opgeleide specialist op het gebied van parodontologie en implantologie. Je leert de wetenschappelijke literatuur kritisch te bekijken en krijgt een idee van wat er nodig is om kennis te creëren en te vergaren, om onderzoek te doen. Het is echter een unieke ervaring om gedurende 3 jaar 5 dagen per week door te brengen met een groep mensen die hun leven hebben gewijd aan dit vakgebied. Tenslotte, "Wetenschap is niet alleen een leerling van de rede, maar ook een van romantiek en passie" - Stephen Hawking. ●

KIRSTEN BUURMA, GERRY KARLIS en NEKTARIOS TSOROMOKOS

<PPT ENSCHEDE
<PPZ ZWOLLE

>Parodontitis en multicausaliteit: een kijkje achter de schermen van de wetenschap

Op 26 november organiseerde de NVvP een webinar over dit onderwerp waarin Prof dr F. Van der Weijden (parodontoloog NVvP) en Drs M. Van der Zwet (tandarts, bestuurslid NVvP) de discussie aangingen.

Het effect van parodontitis op het lichaam heeft veel aandacht in de wetenschappelijke literatuur, maar is de relatie tussen systemische aandoeningen en tandvleesproblemen wel voldoende onderbouwd? Stel dat een huisarts bij een patiënt met hartproblemen parodontitis constateert en vraagt dit te behandelen. In hoeverre draagt de behandeling bij tot een verbetering van de lichamelijke conditie van deze patiënt? Uit de discussie blijkt duidelijk dat de wetenschap niet zwart-wit is, maar dat de interpretatie van de gevonden data heel belangrijk is om bijvoorbeeld zogenaamde "spurious correlations" uit te sluiten. Bij zulke connecties lijkt een causaal verband te zijn tussen twee variabelen die echter veroorzaakt kan worden door een derde factor; onbekend gedurende het onderzoek. Een bekende "spurious correlation" is de relatie die gevonden kan worden tussen het aantal mensen dat verdronken is na het vallen in een zwembad en het aantal films waarin Nicolas Cage meespeelde. (Fig. 1) De wetenschap kan tevens gekleurd worden door "afspraken" die gemaakt worden over de manier waarop we tegen de wereld aankijken. Zoals de aarde eeuwenlang plat was en uiteindelijk rond bleek te zijn en tot niet al te lang gelden bacteriën alleen waar te nemen waren door een microscoop maar door DNA-technieken beter detecteerbaar werden. Ook kan het zijn dat voornamelijk studies

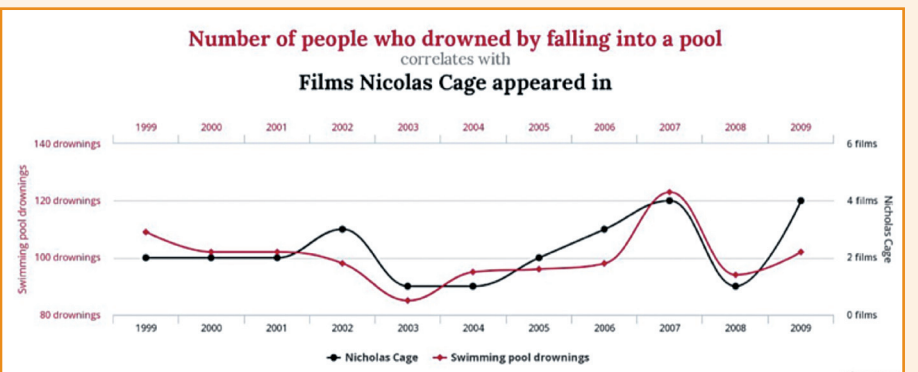

Fig. 1 (bron: tylervigen.com)

met positieve resultaten gepubliceerd worden of, als in een vergelijkende studie tussen tandenborstels borstel A niet duidelijk beter blijkt te zijn dan borstel B, de negatieve resultaten positief benaderd worden door naar voren te brengen dat borstel A beter is op de buccale vlakken dan borstel B. Media en "mode" kunnen uitkomsten ook sturen. Dit wordt "spinning" genoemd. Parodontitis wordt gelinkt aan diverse systemische aandoeningen waarvan vroeggeboorten, cardiovasculaire aandoeningen en diabetes wel de bekendste zijn. Over zwangerschap en parodontitis zijn intussen 1649 publicaties bekend. Heeft behandeling van parodontitis een positief effect op het verloop van de zwangerschap? De richtlijn zegt dat onderzoek hieromtrent niet eenduidig is. De EFP voert echter campagne voor het tegendeel. Wel voert de

richtlijn aan dat de behandeling van parodontitis vóór de conceptie dient plaats te vinden. De "systemic link" wordt hier gebruikt om aandacht te vragen voor parodontitis en motivatie voor behandeling te bewerkstelligen. Bij diabetes blijkt er wel een gering effect te zijn op behandeling en de glucosehuishouding. In de nieuwe Paro-classificatie met "staging" en "grading" wordt diabetes genoemd als risicofactor (evenals roken). Dit geldt met name voor een slecht gereguleerde diabetespatiënt. Bij cardiovasculaire aandoeningen lijkt uiteindelijk een gezonde mond niet bij te dragen aan een verlaagd risico. Dit alles neemt echter niet weg dat parodontitis in het algemeen een chronische aandoening is die, mits onbehandeld, leidt tot het verlies van tanden en kiezen en daarom altijd behandeling behoeft. ●

MADY ANN LIE

<PPG GRONINGEN

>Praktijk info

PPG locatie Groningen Ubbo Emmiusingel 17
9711BB Groningen • tel. 050-3130064
e-mail: info@paropraktijkgroningen.nl
www.paropraktijkgroningen.nl

PPG locatie Veendam Molenstreek 13
9641HA Veendam • tel. /e-mail/website: zie PPG

PPZ Groot Weezenland 15 • 8011 JV Zwolle
tel. 038-4222003
e-mail: info@paropraktijkzwolle.nl
www.paropraktijkzwolle.nl

Huidige adres:
PPT Auke Vleerstraat 5 • 7521 PE Enschede
tel. 053-4300024
e-mail: info@paropraktijktwente.nl
www.paropraktijktwente.nl

Nieuwe adres per 1-7-'21:
PPT Institutenweg 10 • 7521 PK Enschede
tel. 053-4300024
e-mail: info@paropraktijktwente.nl
www.paropraktijktwente.nl

PPF Bredyk 1b, 9084 AG Goutum
tel. 058-2160462 • e-mail: info@parofries.nl
www.parofries.nl

PPE Boslaan 6 • 7811 GJ Emmen
tel. 0591-645005 • e-mail: info@paro-emmen.nl
www.paro-emmen.tandartsennet.nl

DE PARODONTOLOOG Helperplein 21
9721 CX Groningen • tel. 050-7271511
info@deparodontoloog-groningen.nl
www.deparodontoloog-groningen.nl

UMCG Ant. Deusinglaan 1
9713 AV Groningen • tel. 050-3633092
Afspraken polikliniek en halitose 050-3637505
e-mail: ctm@umcg.nl • www.ctm.umcg.nl

GELRELAND PARODONTOLOGIE
Groenmarkt 22 • 7201 HZ Zutphen
tel. 085-2732335 • e-mail: info@gelreland.nl
www.gelreland.nl

>Rariteitenkabinet

Gingiva hyperplasie bij een 30-jarige mannelijke patiënt van Turkse afkomst met gegeneraliseerde gevorderde, snel progressieve parodontitis (stadium III, graad C). Bij de patiënt is familiale mediterrane koorts (FMF) vastgesteld en hij gebruikt zijn voorgeschreven medicatie (Colchicine) niet. FMF is een

erfelijke aandoening die vooral de bevolking van het Middellandse Zeegebied treft. Iemand met FMF heeft terugkerende ontstekingen en aanvallen van koorts. Parodontitis komt vaker voor bij patiënten met FMF dan bij de algemene bevolking en verergering van de ontsteking kan ook worden verwacht. ●

<PPZ ZWOLLE
<PPF GOUTUM

>Nieuws

PPT

Sinds 1 september 2020 is parodontoloog (onderweg naar erkenning NVvP) Kirsten Buurma werkzaam in de Parodontologie Praktijk Twente (PPT)

Kirsten Buurma: Mijn tandartsdiploma behaalde ik in 2013 aan de Rijksuniversiteit van Groningen. Al tijdens mijn opleiding tot

tandarts had ik interesse om mij te specialiseren in de parodontologie. Na het behalen van mijn tandartsdiploma heb ik eerst vier jaar in meerdere algemene praktijken in het noorden van Nederland gewerkt. Dit was een bewuste keuze om een brede ervaring op te doen in de algemene tandheelkunde. In 2016 begon ik met de post-initiële opleiding parodontologie aan het ACTA en rondde deze af in 2020. ●

GERASIMOS KARLIS

PPT

Verhuisbericht PPT

De Parodontologie Praktijk Twente (PPT) gaat verhuizen en uitbreiden. Per 1 juli 2021 zit de PPT in een nieuw en ruimer pand op steenworp afstand van de huidige locatie. Zie praktijkinfo voor de adreswijziging. Naast negen behandelkamers, hetgeen een uitbreiding is met twee kamers ten opzichte van de huidige locatie, zal er onder andere een ruime multifunctionele wachtkamer zijn. ●

<PPT ENSCHEDE